

ΘΕΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΩΝ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ
2016
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
(ΝΕΟ ΚΑΙ ΠΑΛΑΙΟ ΣΥΣΤΗΜΑ)

ΚΕΙΜΕΝΟ

Σχετικά όψιμο στην εξέλιξη του δυτικού πολιτισμού –ως τυπογραφικό κατόρθωμα, ως ιδιόκτητο αντικείμενο– το βιβλίο αντιπροσωπεύει και μια από τις ακλόνητες δεισιδαιμονίες. Ο άνθρωπος του βιβλίου αυτόχρημα¹ ενσαρκώνει κάτι ανώτερο, έρχεται από μια βαθύτητα που δεν είναι εφικτή στον κοινό **θνητό**. Αυτός που διαβάσει, πιθανώς να έχει τέσσερα μάτια, αυτός που μελετά τις γραφές, πιθανώς να σκέπτεται με δύο κεφάλια.

Άλλοτε, αυτή η άποψη είχε **όντως** βάση. Σε κοινωνίες όπου η γραφή (και η ανάγνωση, φυσικά) αποτελούσε προνόμιο πανίσχυρων μειοψηφιών, ο αστοιχείωτος κατείχε αυτόματα μια κατώτερη κοινωνική βαθμίδα. Τα «γράμματα» ήταν μυστική δύναμη, θείο δώρο, κατά συνέπεια, ανήκαν σε λίγους και ισχυρούς. Οι προνομιούχοι, άτομα των μεγάλων ευθυνών και της ραστώνης², δεν είχαν σχέση με τη χειρωναξία, τον πόλεμο, τον όποιο σωματικό μόχθο... Συνέβαινε, δηλαδή, το αντίθετο από αυτό που συμβαίνει σήμερα. Ο εκδημοκρατισμός και η αθρόα κατανομή των αγαθών του πνευματικού πολιτισμού, καταργώντας τα ιερατεία, κατάργησε και τα όρια του πνευματικού προβαδίσματος. Όλα ανήκουν σε όλους. Το βιβλίο διάβηκε θριαμβευτικά το κατώφλι του πληθείου, ώστε κάθε κοινωνία να είναι κοινωνία πολιτών, κοινωνία εργατών και αγοραστών, όπως και κοινωνία αναγνωστών. Δεν υπάρχει **σχεδόν** άνθρωπος που να μην πέρασε κάποιες ώρες της ζωής του με χαμηλωμένα βλέφαρα, φυλλομετρώντας τις σελίδες κάποιου βιβλίου.

Ωστόσο, η τυπογραφική δαψίλεια³ δεν άργησε να γεννήσει τα αντίθετα αποτελέσματα. Το ζήτημα σήμερα δεν είναι η αγορά, η κατοχή ή η ικανότητα ανάγνωσης του βιβλίου, αλλά κάτι πολύ απλούστερο: ο χρόνος και η αναγκαιότητά του. Βιβλιοθήκες με δέκα, εκατό ή χίλια βιβλία σε κάνουν να αναρωτιέσαι ποιος τα διαβάσει, πόσο τα θυμάται και γιατί θα πρέπει να τα θυμάται. Μόλις τελειώσουν μια τάξη, οι μαθητές πετούν επιδεικτικά στους δρόμους τα αναγνωσματάρια με μεγάλη ανακούφιση. Τα κάτεργα τελείωσαν. Αλλά το φαινόμενο δεν τελιώνει εκεί. Βιβλία που αγαπήσαμε στα νιάτα μας, μετά από κάποιες δεκαετίες, έχουν την ίδια τύχη. Όλες οι ηλικίες νιώθουν τον **πειρασμό** να μιμηθούν τους μαθητές. Βιβλία που

¹ αυτόχρημα: πραγματικά, αληθινά, *όντως*

² ραστώνη: ραθυμία, νωθρότητα, η έλλειψη ενεργού ενδιαφέροντος

³ δαψίλεια: αφθονία

κάποτε είχαν το σπάνιο κύρος της αλήθειας, μετά από μία δεκαετία, υποβιβάζονται σε έναν άψυχο όγκο χαρτί.

Λείπει μήπως η καθοδήγηση, η σοφή εκλογή, η **μύηση**; Πιθανώς, αλλά συνάμα ισχύει και η άποψη ότι –όπως ο έρωτας– το βιβλίο έχει τη δική του ώρα: μιλάει μόνο σε κάποιες στιγμές, ενώ τις περισσότερες φορές μένει κλειδωμένο και βουβό. Όσο για τη μνήμη, την αληθινή τράπεζα των βιβλίων, έχει την ίδια συμπεριφορά: ξεχνάει χιλιάδες σελίδες για να συγκρατήσει μια φράση, μια σκηνή, ένα όποιο απόσπασμα. Οι αναγνώστες, γενικά, είναι άνθρωποι που διάβασαν μεν, αλλά προϊόντος του βίου λησμονούν μάλλον παρά θυμούνται. Ό,τι μοιάζει ξένο, επίκτητο, διαλύεται για να παραχωρήσει τη θέση του σε κάποιες ανθεκτικές εντυπώσεις. Το βιβλίο μένει στον βαθμό που συναιρείται με τη ζωή. Έμεινε ό,τι μπόρεσε, γράφει ο Βαλερί για τα διαβάσματά του. Κι αυτό που **μένει** είναι αναγκαστικά λίγο, όσο είναι και το πνευματικό ανάστημα του αναγνώστη.

Κ. Παπαγιώργης, «Αναγνώστες» στο Υπεραστικά, Εκδόσεις Καστανιώτη, Αθήνα 2014, σσ. 308-310. (διασκευή)

A1. Να γράψετε στο τετράδιό σας την περίληψη του κειμένου που σας δόθηκε (100–120 λέξεις).

Μονάδες 25

B1. Να επαληθεύσετε ή να διαψεύσετε, σύμφωνα με το κείμενο, το περιεχόμενο των παρακάτω προτάσεων, γράφοντας στο τετράδιό σας, δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε κάθε πρόταση, τη λέξη **Σωστό**, αν η πρόταση είναι σωστή, ή τη λέξη **Λάθος**, αν η πρόταση είναι λανθασμένη:

α. Η μελέτη απαιτεί πιο σύνθετες νοητικές λειτουργίες από την απλή ανάγνωση.

β. Στο παρελθόν, η ικανότητα ανάγνωσης και γραφής αποτελούσε προνόμιο όλων των κοινωνικών τάξεων.

γ. Στις σύγχρονες κοινωνίες, το βιβλίο γνωρίζει μεγάλη διάδοση.

δ. Τα βιβλία διατηρούν διαχρονικά το κύρος της αλήθειας για όλους τους αναγνώστες.

ε. Οι αναγνώστες συγκρατούν στη μνήμη τους το σύνολο του περιεχομένου των βιβλίων που διάβασαν.

Μονάδες 10

B2. α) Να βρείτε έναν τρόπο ανάπτυξης της δεύτερης παραγράφου του κειμένου «Άλλοτε, αυτή η άποψη ... τις σελίδες κάποιου βιβλίου.» και να τεκμηριώσετε την απάντησή σας με αναφορές στο κείμενο.

Μονάδες 4

β) Ποια νοηματική σχέση εκφράζουν οι παρακάτω διαρθρωτικές λέξεις;

Άλλοτε (δεύτερη παράγραφος)

δηλαδή (δεύτερη παράγραφος)

Ωστόσο (τρίτη παράγραφος).

Μονάδες 3

B3. α) Να γράψετε μία ομόρριζη (απλή ή σύνθετη) για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου:

θνητό, όντως, σχεδόν, πειρασμό, λείπει, μύηση, μένει.

Μονάδες 7

β) Να ξαναγράψετε τις ακόλουθες προτάσεις, αντικαθιστώντας την υπογραμμισμένη λέξη με ένα αντώνυμό της:

i) Σχετικά όψιμο στην εξέλιξη του δυτικού πολιτισμού, το βιβλίο αντιπροσωπεύει και μια από τις ακλόνητες δεισιδαιμονίες.

ii) Σε κοινωνίες όπου η γραφή (και η ανάγνωση, φυσικά) αποτελούσε προνόμιο πανίσχυρων μειοψηφιών, ο αστοιχείωτος κατείχε αυτόματα μια κατώτερη κοινωνική βαθμίδα.

iii) Βιβλία που κάποτε είχαν το σπάνιο κύρος της αλήθειας, μετά από μία δεκαετία, υποβιβάζονται σε έναν άψυχο όγκο χαρτί.

Μονάδες 3

γ) Να ξαναγράψετε τις ακόλουθες προτάσεις, αντικαθιστώντας την υπογραμμισμένη λέξη με ένα συνώνυμό της.

i) Ο αστοιχείωτος κατείχε αυτόματα μια κατώτερη κοινωνική

**ΘΕΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΩΝ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ
2016**

βαθμίδα.

ii) Όλες οι ηλικίες γιώθουν τον πειρασμό να μιμηθούν τους μαθητές.

iii) Το βιβλίο μένει στον βαθμό που συναιρείται με τη ζωή.

Μονάδες 3

B4. α) Να αναγνωρίσετε το είδος της σύνταξης στο παρακάτω απόσπασμα και να την μετατρέψετε στο άλλο είδος.

«Ο εκδημοκρατισμός και η αθρόα κατανομή των αγαθών του πνευματικού πολιτισμού κατάργησε και τα όρια του πνευματικού προβαδίσματος.»

Μονάδες 2

β) Να δώσετε, μέσα από το κείμενο, τρία (3) παραδείγματα ποιητικής λειτουργίας της γλώσσας.

Μονάδες 3

Γ1. Σε ένα άρθρο 500-600 λέξεων που θα δημοσιευτεί στην ηλεκτρονική εφημερίδα του σχολείου σας, να εκθέσετε τις απόψεις σας σχετικά με:

α) την αξία της ανάγνωσης και της μελέτης έντυπων και ψηφιακών βιβλίων, και

β) τους παράγοντες που επηρεάζουν, θετικά ή αρνητικά, τη σχέση του σύγχρονου ανθρώπου με το βιβλίο.

Μονάδες 40

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

A. Θέμα του κειμένου είναι ο ρόλος του βιβλίου στην εξέλιξη του δυτικού πολιτισμού και του ανθρώπου. Συγκριτικά με το παρελθόν, όπου το βιβλίο αποτελούσε κριτήριο κοινωνικού και πνευματικού διαφορισμού, τα δεδομένα σήμερα έχουν αλλάξει. Το βιβλίο είναι προσιτό σε όλους, συμβάλλοντας στην επίτευξη της ισότητας και του εκδημοκρατισμού του πνευματικού πολιτισμού. Παρ' όλα αυτά υπογραμμίζεται ότι στη σύγχρονη εποχή οι νέοι αντιμετωπίζουν εχθρικά τα βιβλία, καταστρέφοντάς τα στο τέλος της σχολικής χρονιάς και οι ενήλικες παύουν να συγκινούνται απ' όσα διάβαζαν στο παρελθόν. Καταληκτικά, ο συγγραφέας εκφράζει την άποψη ότι για να εντυπωθεί το βιβλίο στη μνήμη και στην ψυχή χρειάζεται το περιεχόμενό του να συνυφαίνεται με τη ζωή και ο αναγνώστης να χαρακτηρίζεται από πνευματικό υπόβαθρο.

B1. α. Σωστό

β. Λάθος

γ. Σωστό

δ. Λάθος

ε. Λάθος

B2. α) Ένας τρόπος ανάπτυξης της παραγράφου είναι η **σύγκριση-αντίθεση**. Πιο συγκεκριμένα, παρουσιάζονται οι διαφορές ως προς το ρόλο του βιβλίου κατά το παρελθόν και σήμερα («**Άλλοτε**, αυτή η άποψη... **Συνέβαινε**, δηλαδή, **το αντίθετο** από αυτό που συμβαίνει **σήμερα**...»).

β) **άλλοτε** = χρονική σχέση

δηλαδή = επεξήγηση

ωστόσο = αντίθεση, εναντίωση

B3. α) Ομόρριζα

θνητό → θάνατος

όντως → παρόν

σχεδόν → μέθεξη

πειρασμό → πείραγμα

λείπει → έκλειψη

μύηση → μυημένος

μένει → διαμονή

β) Αντώνυμα

- i. Σχετικά πρώιμο στην εξέλιξη του δυτικού πολιτισμού, το βιβλίο αντιπροσωπεύει και μια από τις ακλόνητες δεισιδαιμονίες.
- ii. Σε κοινωνίες όπου η γραφή (και η ανάγνωση, φυσικά) αποτελούσε προνόμιο πανίσχυρων πλειοψηφιών, ο αστοιχείωτος κατείχε αυτόματα μια κατώτερη κοινωνική βαθμίδα.
- iii. Βιβλία που κάποτε είχαν το σύνηθες κύρος της αλήθειας, μετά από μία δεκαετία, υποβιβάζονται σε έναν άψυχο όγκο χαρτί.

γ) Συνώνυμα

- i. Ο αδαής κατείχε αυτόματα μια κατώτερη κοινωνική βαθμίδα.
- ii. Όλες οι ηλικίες αισθάνονται τον πειρασμό να μιμηθούν τους μαθητές.
- iii. Το βιβλίο μένει στον βαθμό που ενώνεται με τη ζωή.

B4. α) Η σύνταξη είναι ενεργητική.

Μετατροπή σε παθητική:

Τα όρια του πνευματικού προβαδίσματος **καταργήθηκαν** από τον εκδημοκρατισμό και την αθρόα κατανομή των αγαθών του πνευματικού πολιτισμού.

β) Τρία παραδείγματα ποιητικής λειτουργίας της γλώσσας είναι:

- i. Τα «γράμματα» ήταν μυστική δύναμη (2^η παρ.)
- ii. Το βιβλίο διάβηκε θριαμβευτικά το κατώφλι του πληβείου (2^η παρ.)
- iii. (το βιβλίο) τις περισσότερες φορές μένει κλειδωμένο και βουβό (4^η παρ.)

Γ1. Επικοινωνιακό πλαίσιο: άρθρο που θα δημοσιευθεί στην ηλεκτρονική εφημερίδα του σχολείου. Χρειάζεται τίτλος. π.χ. :

«Διαβάζω για να γνωρίσω τον εαυτό μου και τον κόσμο»

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Από την ανακάλυψη της τυπογραφίας τον 15^ο αιώνα έως σήμερα το τυπωμένο βιβλίο έχει διαγράψει μια μακρά πορεία. Προνόμιο των λίγων και εγγράμματων αρχικά, που πολλές φορές καταδικάστηκε και απαγορεύτηκε για τις πρωτοπόρες ιδέες που παρουσίαζε, προσιτό σε όλους σήμερα (στην έντυπη ή ψηφιακή μορφή του), το βιβλίο αποτέλεσε και αποτελεί σημαντικό στοιχείο για την εξέλιξη του παγκόσμιου πολιτισμού και την ανάπτυξη του ανθρώπου. Θεωρείται, λοιπόν, επιβεβλημένη η ανάγνωση βιβλίων, καθώς τα οφέλη της είναι ευεργετικά σε πολλά επίπεδα.

ΚΥΡΙΟ ΜΕΡΟΣ

α' ερώτημα: Ποια είναι η αξία της ανάγνωσης και της μελέτης έντυπων και ψηφιακών βιβλίων;

- Με την ανάγνωση και τη μελέτη βιβλίων εμπλουτίζονται οι γνώσεις του ανθρώπου. Οι θεματικές κατηγορίες των βιβλίων είναι πολλές και η εμβάθυνση στις ιδέες που εκθέτουν προσφέρουν άφθονες πληροφορίες επί

παντός επιστητού. Η ανάγνωση και η μελέτη βιβλίων, άλλωστε, είναι τρόποι αυτομόρφωσης και επίτευξης της δια βίου μάθησης.

- Μάλιστα, όσο περισσότερο μελετά ο αναγνώστης τόσο καλλιεργεί την κριτική του ικανότητα και κατ' επέκταση τη στάση του απέναντι στα πράγματα. Παράλληλα, τα πνευματικά οφέλη της ανάγνωσης εκτείνονται και σε άλλους τομείς όπως ο εμπλουτισμός του λεξιλογίου και συνολικά η καλύτερη γνώση της γλώσσας.
- Εκτός απ' αυτά, η ανάγνωση λογοτεχνίας, κυρίως, είναι ένας τρόπος εποικοδομητικής αξιοποίησης του ελεύθερου χρόνου. Ο άνθρωπος που επιλέγει το βιβλίο ως τρόπο ψυχαγωγίας, πέρα από πνευματικά, ωφελείται και ψυχικά-ηθικά. Το βιβλίο μέσω του έμμετρου ή του πεζού λόγου ξετυλίγει στον αναγνώστη μια πλειάδα σκέψεων και συναισθημάτων που άλλοτε τον προβληματίζουν και άλλοτε τον συγκινούν. Γίνεται, επίσης, φορέας κοινωνικών και ανθρωπιστικών αξιών.
- Σε πολιτιστικό επίπεδο η ανάγνωση βιβλίων παρέχει τη δυνατότητα εξοικείωσης με τον σύγχρονο πολιτισμό και την πολιτιστική παράδοση του παρελθόντος. Το βιβλίο, εξάλλου, είναι μία από τις «γέφυρες» που συνδέουν αρμονικά το σήμερα με το χθες, το παλιό με το νέο. Συγχρόνως, η ανάγνωση βιβλίων ξένων συγγραφέων μας φέρνει κοντά σε άλλους πολιτισμούς, προσφέροντας τη δυνατότητα της σύγκρισης ανάμεσα σε λαούς και κουλτούρες.
- Η αξία της ανάγνωσης και της μελέτης γίνεται ακόμα μεγαλύτερη με τη δυναμική είσοδο στην καθημερινή μας ζωή των ψηφιακών βιβλίων. Η ανάπτυξη της τεχνολογίας προσφέρει μια σειρά από ηλεκτρονικές συσκευές που επιτρέπουν την αγορά και ή και το δωρεάν «κατέβασμα» ψηφιακών βιβλίων. Έτσι η ανάγνωση και η αποθήκευσή τους γίνεται γρήγορα και εύκολα. Ο αναγνώστης έχει ανά πάσα στιγμή τη δυνατότητα να διαβάσει το βιβλίο της επιλογής του ή να ανατρέξει στην ηλεκτρονική βιβλιοθήκη του προς αναζήτηση της πληροφορίας που τον ενδιαφέρει.

β' ερώτημα: Ποιοι παράγοντες επηρεάζουν, θετικά ή αρνητικά, τη σχέση του σύγχρονου ανθρώπου με το βιβλίο;

Ωστόσο, παρά τη μεγάλη διάδοση του βιβλίου διαπιστώνεται πως υπάρχουν αρκετοί αρνητικοί παράγοντες που επηρεάζουν αρνητικά τη σχέση του σύγχρονου ανθρώπου με το βιβλίο.

- Κατ' αρχήν η σύγχρονη εποχή έχει ως κύριο χαρακτηριστικό της την αντιπνευματικότητα. Η κυριαρχία, μάλιστα, της εικόνας αποτρέπει την επαφή του ανθρώπου με το βιβλίο. Ο γραπτός λόγος, άλλωστε, είναι πιο σύνθετος και απαιτείται περισσότερη πνευματική προσπάθεια για την κατανόησή του. Αντιθέτως, η εικόνα είναι εύλωτη, επηρεάζει άμεσα το συναίσθημα και γι' αυτό ελκύει περισσότερο το άτομο συγκριτικά με το βιβλίο.
- Γι' αυτούς τους λόγους, ενώ τα τεχνολογικά επιτεύγματα θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν ως μέσα για την προώθηση της ανάγνωσης ψηφιακών βιβλίων, εντούτοις συμβαίνει το αντίθετο. Στην Ελλάδα, τουλάχιστον, η ανάγνωση ψηφιακών βιβλίων είναι πολύ λιγότερο δημοφιλής σε σχέση με άλλες χώρες, παρ' όλο που τα ψηφιακά βιβλία είναι πολύ πιο προσιτά οικονομικά (ή και δωρεάν κάποιες φορές) σε σχέση με τα τυπωμένα βιβλία.
- Ακολούθως χρήζει αναφοράς το γεγονός ότι η ανάγνωση και η μελέτη βιβλίων έχουν συνδυαστεί με το σχολικό διάβασμα. Αυτό έχει προσλάβει στις συνειδήσεις μεγάλου μέρους των μαθητών υποχρεωτικό και δυσάρεστο χαρακτήρα. Κατ' επέκταση πολλοί νέοι αποστρέφονται το εξωσχολικό διάβασμα, το οποίο-εσφαλμένα-ταυτίζουν με τη σχολική μελέτη και επιλέγουν άλλους τρόπους ψυχαγωγίας στις ελεύθερες ώρες τους ή στο διάστημα των σχολικών διακοπών (π.χ. πολύωρη πλοήγηση στο διαδίκτυο).
- Επιπλέον, τα προβαλλόμενα πρότυπα δεν ωθούν τους ανθρώπους στην ανάγνωση. Σε μεγάλο ποσοστό φίλοι, γονείς, πρόσωπα από το χώρο του θεάματος δεν προάγουν τη βιβλιοφιλία, αλλά κυρίως πρότυπα υλιστικά-καταναλωτικά.
- Εντούτοις, υπάρχουν παράγοντες που μπορούν να επηρεάσουν θετικά τη σχέση του σύγχρονου ανθρώπου με το βιβλίο. Πρώτα απ' όλα οι εκπαιδευτικοί είναι αυτοί που μπορούν να εμφυσήσουν την αγάπη για το βιβλίο στους νέους, προτείνοντας έργα που τους αγγίζουν και σύμφωνα με τις αναζητήσεις και τους προβληματισμούς της νεολαίας. Επίσης, κρίνεται θετική η επίσκεψη συγγραφέων-λογοτεχνών σε σχολεία της πρωτοβάθμιας και της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, ώστε μέσω της διαπροσωπικής επαφής των δημιουργών με τους νέους να καλλιεργηθεί το ενδιαφέρον για το βιβλίο και την ανάγνωση.

ΘΕΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΩΝ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ 2016

- Πέρα απ' αυτά η τοπική αυτοδιοίκηση σε συνεργασία με το υπουργείο πολιτισμού και τους εκδοτικούς οίκους μπορούν να διοργανώσουν εκθέσεις βιβλίων, λέσχες ανάγνωσης και παρουσιάσεις συγγραφικών έργων. Με τέτοιες ενέργειες ανά τακτά χρονικά διαστήματα είναι εφικτή η δημιουργία μιας καλύτερης σχέσης του σύγχρονου ανθρώπου με το βιβλίο. Τέλος, είναι ανάγκη σε κάθε δήμο να υπάρχει επαρκής αριθμός σύγχρονων βιβλιοθηκών ελκυστικών για τους αναγνώστες.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Είναι γεγονός ότι οι παράγοντες που επηρεάζουν αρνητικά τη σχέση του σύγχρονου ανθρώπου με το βιβλίο -επί του παρόντος- κυριαρχούν έναντι των παραγόντων που μας φέρνουν κοντά σ' αυτό και στην ανάγνωση. Αυτό που πρέπει να γίνει κατανοητό είναι ότι το βιβλίο είναι ένα παράθυρο στον κόσμο. Είναι επίσης ο καθρέφτης της ψυχής μας. Χρειάζεται, λοιπόν, να αλλάξουν τα ενδιαφέροντα του σύγχρονου ανθρώπου και να στραφεί στο βιβλίο. Γιατί η ανάγνωση ενός βιβλίου είναι μια μοναδική ευκαιρία για να γνωρίσουμε τον εαυτό μας και τον κόσμο.

ΤΙΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΕΠΙΜΕΛΗΘΗΚΕ Ο ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ ΤΩΝ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΩΝ

«ΟΜΟΚΕΝΤΡΟ» ΚΑΙ «ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ» ΦΛΩΡΟΠΟΥΛΟΥ

www.floropoulos.gr